

Nerocina za kraljevino
SHS
Mesečno 48 K. Letno 576 K
Inozemstvo:
Mesečno 68 K. Letno 816 K.
Oglasi: enostopna mm vrsta za
enkrat 2 K. večkrat popust.

JUGOSLAVA

Plačano do:

Licejalna knjižnica

Pavšalni franko.

Ljubljana

Uredništvo:

Welltova ulica 14. Telefon 277.

Uprava:

Rijin trg 5. Telefon 44.

Kokopisi se ne vračajo.
prašanjem je priložil znanje
za odgovor.

Interpelacija poslanca Brandnerja glede zaštite korčkih Slovencev.

Beograd, 1. febr. (Izv.) Poslanec Anton Brandner je stavil na ministra za zunanje posle dr. Momčila Ninčiča interpelacijo o zaščiti narodnih manjšin na Koroskem. Interpelacijo so podpisali zastopniki vseh parlamentarnih klubov, in sicer demokrati, radikalci, socialni demokrati, Jugoslovenski klub, samostojna kmetiška stranka, muslimani, republikanci, zemljoradniki in od neodvisnih poslancev Spasoje Milič. — Interpelacija navaja, da je Avstrija po mirovni pogodbi st. germainski prevzela obveznost, da bo ščitila manjšine drugih narodov, ki ostanejo na njenem ozemlju. Interpelant se pozivlje na oddelek V., člene 62 do 69 in citira nekaj mest, ki se nanašajo na zaščito narodnih manjšin. Interpelacija veli nadalje, da je Avstrija po mirovni pogodbi obvezana ščititi narodne manjšine na Koroskem, kjer je okoli 100.000 Slovencev. St. germainška mirovna pogodba jamči osebno svobodo, ravnopravnost pred zakonom, pravico ustanavljanja zasebnih šol in do pouka v svojem jeziku v osnovnih šolah. Člen 68 govori o pravicah narodnih manjšin pri sodiščih. Avstrija ni izvršila nobene točke teh členov mirovne pogodbe, dasi je za časa plebiscita to svečano obljubljala. Germanizacija se vrši od plebiscita dalje še veliko brezobzirneje kakor pred vojno. Koroski Slovenci so izgubili še one pravice, ki so jih imeli prej. Osebnostna svoboda ni nikomur zajamčena. Vr-

še se napadi na ugledne Slovence. Avstrijske oblasti niso še v nobenem slučaju kaznovale napadalcev. Slovenci nimajo nobene srednje šole in Avstrija jim je vzela še ono malo, kar so imeli pred vojno. O kakih pravicah pred sodiščem in v uradih ni govora. Nemci so izgnali z uradov in dežele vse uradnike, učitelje in večji del duhovščine slovenske narodnosti in namestili samo Nemce na njihova mesta. Slovenci, ki so se za časa plebiscita zavzemali za narodno stvar, so izpostavljeni preganjanju in maščevanju. Na vse mogoče načine preprečujejo Nemci razvoj kulturnega življenja Slovencev na Koroskem. Nemci germanizirajo z vsemi silami Korosko, ki tvori prehodno točko njihovega stremeljenja po poti do Jadrana. Interpelacija se pozivlje na izjavo našega zastopnika v plebiscitni komisiji na Koroskem Jovanoviča, ki je takrat izjavil, da naša država ne bo nikoli pozabila koroskih Slovencev in da se bo potegovala zanje. — Interpelacija končuje s sledečimi vprašanji: 1. Ali je g. ministra za zunanje stvari znano, da Avstrija krši določbe o zaščiti narodnih manjšin na Koroskem v vseh točkah? 2. Ali je pripravljen uporabiti vsa diplomatska sredstva, ki so mu na razpolago, da se Avstrija prisili, da izpolni določbe mirovne pogodbe st. germainške o zaščiti narodnih manjšin na Koroskem?

Seja narodne skupščine.

Beograd, 1. februarja (Izv.) Današnja seja narodne skupščine je otvoril predsednik dr. Ribar ob 5. popoldne. Najprej prečita tajnik Vukosavljevič zakonski predlog o proračunskih dvanajstih mesecih marea in aprila. Ta zakonski predlog se odstopa proračunskemu odboru. — Nato protestira poslanec Andrija Radović pri predsedniku skupščine zaradi pisave »Radikala«, čigar lastnik je poslanec Protič, glavni urednik pa dr. Mončilo Ivančič. Protestira zaradi pisave tega lista radi njegovega govora o Skadru, ki ga je imel v nar. skupščini. Predsednik dr. Ribar odgovarja, da ne more dati v tem slučaju nobenega odgovora, ker more on posredovati le glede onih istov, ki imajo svoje poročevalce v narodni skupščini. — Finančni minister dr. Kumanudi odgovarja na vprašanje poslanca Milana Pribičevića glede pomoči onim krajem, ki so trpeli vsled toče in suše, posebno v Liki in na Hrvatskem. Minister pravi, da je ministrijski svet odobril kredite na Hrvatsko in Slavonijo v iznosu deset milijonov dinarjev, za Hercegovino pa je dal potrebni kapital za nabavo potrebne množine koruze, za Crno goro pa šest milijonov dinarjev. Tudi za ostale kraje, zlasti za Dalmacijo, Bosno, Srbijo in Slovenijo so odrejane potrebne vsote. Zivila se bodo v teh krajih prodajala po nabavni ceni, razen siromakom in onim, ki ne morejo plačati te cene, tem pa po še bolj znižani ceni. Ministrijski svet je tudi videl, da mora država prevzeti del izdatkov za prehrano teh pasivnih krajev na svoje breme, in sicer za Crno goro in Hercegovino v znesku 1½ milijonov dinarjev, za Liko 1 milijon, za ostale kraje pa se prispevek države giblje v onih mejah, kakor v proračunih za leti 1920 in 1921. Ministrijski svet je razen tega odobril kredit štirih milijonov dinarjev za nabavo semen, ki se bodo prodajala po lastni ceni in dajala brezplačno onim osebom, ki so trpeli škodo vsled toče ali suše. — Minister za poljedelstvo Pucelj odgovarja na vprašanje glede regulacije reke Crnice. — Minister za pošto in brzojav dr. Zarko Miladinović odgovarja na vprašanje poslanca Milana Pribičevića glede podržavljenja nekaterih pošt na Hrvatskem in Slavoniji. Minister se najprej zavaruje proti opazki, ki jo je poslanec napravil na zadnji seji narodne skupščine, da on (minister) ignorira poslanca. Govornik se pozivlja na zadevo in pravi, da do danes ni bilo mogoče izvesti podržavljenja neerarških pošt na Hrvatskem in v Slavoniji, in sicer iz finančnih razlogov. To velja tudi za Vojvodino. S podržavljenjem teh uradov bi se moralo uravnati tudi plače in pokojnine osebja, kar pa bi bilo v zvezi z velikimi izdatki, ki jih država sedaj ne more nositi, ker ji nedostajajo sredstva. S podržavljenjem bi se osebju priznala pravica do pokojnine in bi se mu morala vračunati tudi prejšnja službena leta. Jemati je treba tudi v poštev, da so se poštarji teh neeraršnih pošt nih

uradov, ko so stopili v službo, obvezali, da vrše svojo službo brez pravice do pokojnine. Razen tega se je še vprašanje, ali so poštarji, oziroma upravitelji neeraršnih pošt nih uradov z ozirom na to, da se večji del svojih službenih let delovali v pogodbenem razmerju v nam neprijateljskih državah, zaslužili isto ugodnost, kakor drugi uslužbenci, ki imajo do tega pravico. Pripominja, da neeraršni poštni uradniki doslej sploh niso nič plačevali za svoje pokojnine, ki bi jih dobili, ako bi se jim priznalo brez pokojninskih prispevkov in kar bi se moralo smatrati kot dar države in kar država ni dala niti svojim lastnim uradnikom. Kar se tiče pomožnega osebja teh neerarških pošt nih uradov ne more biti govora o pravici do pokojnine, dokler se to vprašanje ne reši za vse neukazne uradnike v Srbiji in Crni gori. Sicer pa mora minister opozoriti na to, da so se že parkrat povišale plače temu osebju, ker je vlada uvidela, da se nahaja v zelo slabem gnotnem stanju in se še vedno trudi, da mu izboljša gnotni položaj. Vprašanje podržavljenja teh neeraršnih pošt nih uradnikov doslej ne more prihajati v poštev iz vseh teh razlogov, a kljub temu se bodo neeraršni poštni uradi polagoma preobrazili v državne poštne urade. — Kar se tiče nedostatkov v poštnem prometu v krajih, kjer se nahajajo te pošte, mora govornik opozarjati, da so nedostaki splošni in ne samo pri teh neeraršnih poštah. — Minister za promet Stanić odgovarja na vprašanje poslanca dr. Sečero o železniškem prometu v Banatu. Pravi, da se je z ozirom na sedanje finančno stanje naše države trudil, da se dosežejo boljše zveze med Sento in Čoko. Gre za progno Senta—Čoka—Karlovo—Velika Kikinda, ki je imela doslej lokalni značaj, v naši povečani kraljevini pa je po prevratu postala glavna progna I. razreda. Ker je bila ta progna doslej le lokalna, je naravno, da ta železnica ni preveč trdnja in ni porabna za brzovlake. Na vsak način pa moramo skrbeti, da bo ta progna tudi sposobna za brzovlake, ker je ta progna zelo ugodna zveza z Kumanijo. Ministrijsko je v tem pogledu že porabilo znesek šestih milijonov dinarjev. Razen te proge, ki veže Banat z Bačko, se ministristvo za promet bavi še z eno progno, in sicer med Titelom in Karlovcem. V to svrhu je predviden znesek desetih milijonov dinarjev. — Zbornica preide nato na dnevni red. Prva točka je volitev odbora za zakonski predlog poslanca dr. Korosca in tovarišev z dne 22. oktobra 1921 o ukinitju § 18. zakona o zaščiti države. Zbornica izvoli potrebno število poslancev za ta odbor. — Seja se nato zaključi ob 6.10. Prihodnja seja v petek, 3. februarja ob štirih popoldne. Dnevni red: Interpelacije, ki niso rešene na današnji seji.

Podpirajte družbo
sv. Cirila in Metoda.

SEJA FINANČNEGA ODBORA.

Beograd, 1. febr. (Izv.) Danes se je sestel finančni odbor na plenarni seji. Načelniki vseh petih sekcij so podali kratka poročila o svojem dosedanjem delovanju v sekcijah. Vsa poročila soglašajo v tem, da predloženi načrti državnega proračuna poedinih ministrstev nikakor ne odgovarjajo faktičnemu stanju. Tako se je na pr. v raznih ministrstvih izdalo veliko več, kolikor je bilo v proračunu določeno. V nekaterih ministrstvih je veliko število uradnikov, ki ne delajo nič. Odbor je sprejel načelo, da se morajo v dotičnih ministrstvih ukiniti poedina mesta in naj se delo poenostavi. Odbor je odklonil z desetimi proti sedmim glasovom predlog, da se v interesu varčevanja ustavi za tekočo leto dve napredovanju uradnikov, izzemši one, ki morajo napredovati po zakonu avtomatsko. Neki govornik je zahteval, naj se ustavi tudi avtomatska napredovanja, čemur pa se je večina članov odbora uprla. — Prihodnja seja v soboto.

LIKVIDACIJA AVSTRO-OGRSKE BANKE.

Dunaj, 1. febr. (Izv.) Danes dopoldne je začela pod predsedstvom likvidatorja avstro-ogrske banke tretja konferenca o likvidaciji te banke. Likvidator De Mones je pozdravil zastopnike udeleženi držav, Jugoslavije, Poljske, Rumunske, Češkoslovaške, Madžarske in Avstrije (zastopnik Italije je manjkal na današnji seji) in je nato obrazložil program konference. Nato so bila prečitana razna poročila likvidatorjev o številu bankovcev, ki so se nabrali v Avstriji in do danes oddali v likvidacijo. Poročila obsegajo tudi ves znesek bankovcev, ki so jih posamezne države zigosale in zamenjale, nadalje skupno vsoto pred 27. oktobrom 1918 izdanih novčanic, pri čemer se dela razlika med onimi, ki so bili zigosani in zamenjani na ozemlju Avstro-Ogrske monarhije in onimi v pokrajinah zunaj bivše monarhije in ki so krožili zunaj bivše države do 15. junija 1919, in končno skupno vsoto zigosanih in zamenjanih in po 27. oktobru 1918 izdanih bankovcev. Program obsega tudi posvetovanje o vprašanjih, ki nasledstvene države posebno zanimajo in ki vplivajo na razpoložljivo likvidacijsko maso. Likvidacijska masa vsebuje med drugim imovinske zahteve avstrijske in madžarske vlade glede metalske podloge, trgovskih postavk, ki jih nasledstvene države še niso prevzele in titre, izdane v kritje bankovcev (zadolžnice avstrijske in madžarske vlade). Likvidatorji so poročali o bankovcih Avstro-ogrske banke, ki so jih doslej prijavile in zigosale vlade starega inozemstva, in ki po še nepopolnih prijavah znašajo okoli 1300 milijonov. Zastopniki poedinih vlad so nato podali poročila o bankovcih, zigosanih oziroma zamenjanih na ozemlju poedinih nasledstvenih držav.

KONFERENCA V RIMU.

Dunaj, 1. febr. (Izv.) »Politische Korrespondenz« doznava, da je italijanska vlada sklicala konferenco v Rimu za 15. februar.

TAJNIK ITALIJANSKE KOMUNISTIČNE STRANKE ARETIRAN.

Rim, 31. jan. (Izv.) Kakor poroča »Giornale d'Italia« iz Milana, je bil aretiran tajnik komunistične stranke Roberto Bianchi.

KONFERENCA SOCIJALISTIČNIH STRANK.

Dunaj, 1. febr. (Izv.) »Arbeiter-Zeitung« poroča, da je francoska socijalistična stranka v zmislu predloga biroja mednarodne delovne skupnosti za 4. februar sklicala konferenco parlamentarnih strank Anglije, Italije, Nemčije, Belgije in Francije.

ZITA NA POVRATKU V PROGNANSTVO.

Lizbona, 31. jan. (Izv.) Bivša cesarica Zita se je z otroki vzkrcala na parnik, da se vrne v Funchal.

PRIPREVE ZA VOLITEV NOVEGA PAPEŽA.

Rim, 31. jan. (Izv.) Jutri se bo opravil v sikstinskih kapeli zadnji rekviev za pok. papeža. V četrtek predpoldne bo maša, ob 16. popoldne pa bodo kardinali prisegli na volilni red in se zaprli v konklave.

Rusija in Genova.

Če je resnica, da misli priti na genovsko mednarodno gospodarsko konferenco sam Ljenn, tedaj je gotovo, da stavi nanje sovjetska Rusija veliko pričakovanje. Da pa se je bo udeležila močna ruska delegacija, s tem lahko za gotovo računamo.

Sovjetski tisk izvaja važne konsekvence iz dejstva, da je zapadna Evropa povabila boljševiško Rusijo na konferenco v Genovo, smatrajoč, da znači to priznanje sovjetske vlade. Vsekakor se bo moralo vprašanje mednarodnega priznavanja sedanje vlade v Rusiji razčistiti na genovski konferenci, toda kljub velikemu pomenu tega preokreta je gotovo, da pričakujejo sovjetski voditelji predvsem gospodarskih koristi od konference, na katero se pripravljajo s tako tehtnim zastopstvom.

V naši dobi so postale svetovne konference že takorekoč vsakdanja prireditve; ker tudi njih uspehi niso vedno sijajni, se je zanimanje zanj močno zmanjšalo. Toda to zanimanje pa bo gotovo povsod naraslo glede genovske konference, ne samo, ker se bo prvikat poskušalo s konkretnimi podrobnimi načrti postaviti osnovo gospodarski sanaciji Evrope, marveč še prav posebno radi tega, ker se bo prvikat sovjetska delegacija oficijelno pogajala z vladami kapitalistične zapadne Evrope. Po kakih metodah in s kakim uspehom, to je za bližnjo bodočnost Evrope zelo važno.

Zadnjičrat je bila sovjetska vlada v podobnem položaju v zimi l. 1918, ko se je v Brestu Litovskem pogajala z Nemčijo. Takrat je še stavila vse nade na izbruh svetovne revolucije, zato so govorili njeni zastopniki ves čas, »skozi okno«, da bi jih slišala vsa Evropa in se dvignila po njihovem vzgledu. Uspeha ni bilo nikakega in sovjetska vlada je morala neposred popotoma kapitulirati pred Nemčijo.

Takih metod sovjetski odposlanci v Genovi prav gotovo ne bodo uporabili. Misel na svetovno revolucijo po Evropi skoro da ne igra nobene vloge več in v Rusiji sami več ne pričakujejo zase rešitve od nje. Nasprotno, ravno kooperacija s sedanjo, kapitalistično krepko zapadno Evropo more Rusiji prinesiti ozdravljeno.

Toda ravno tu se začno največje težave. Pod kakimi pogoji bo Evropa pripravljena denarno pomagati Rusiji. Priznavanje starih dolgov, to je tako samoobsebi umljiv preūpogoj, da o njem ni treba več razpravljati. Zapadni kapitalisti pa bodo morda zahtevali za eventualno pomoč in sodelovanje primerne garancije, ki jih Rusija ne bo mogla ali pa ne bo hotela dati. Doslej se čuje, kako se sovjetsko časopisje že vnaprej zavaruje pred načrti, ki bi hoteli sedanjo nesrečo Rusije izrabiti v svrhu njenega gospodarskega zasuzenja in govori sovjetskih voditeljev izzvene v krepki samozavestni nati, ki odkriva zelo jasno, kake namene imajo govorniki.

Evropa je sicer danes na boljšem od Rusije. Toda če premetiramo položaj z nekoliko večjih vidikov, to se pravi, ako imamo pred očmi ne le trenutno stanje marveč možnost in nujnost trajne sanacije in gospodarske ter politične samozavesti, tedaj moramo reči, da je Evropa Rusiji prav tako potrebna kakor obratno Rusija Evropi. In ker je vendar v Evropi začelo prevladavati to spoznavanje, zato moremo morda vsekakor od Genove več pričakovati, nego bi smeli po drugih okolištinah.

Atentat na predsednika reške vlade.

Reka, 1. febr. (Izv.) Ko se je večeraj okoli šestih predsednik reške vlade Zanello peljal v avtomobilu na sejo konstituantne, je nekdo, ki je stal v bližini, vrzel na avtomobil bombo, ki se je razpočila in Zanello lahko ranila na lakti in na prstu. V bližini napadalca je stala skupina oseb, ki je po atentatu

tekla za avtomobilom in hotela vreči še eno bombo. To pa je preprečil neki častnik, nakar je nastal tepež s skupino napadalcev. Kasneje se je na istem mestu poizkušal napraviti še en napad na poslanca, ki so šli v konstituantno. Toda tudi ta atentat ni imel uspeha. Napadalci so pobegnili.

Stavka nemških železničarjev.

Berlin, 1. februarja. (Izv.) Strokovna organizacija nemških železničarjev je z 20 glasovi proti 15 glasovom sklenila, da prihodnjo noč o polnoči začne stavkati.

Berlin, 1. februarja. (Izv.) Ko se je zvedelo, da je strokovna organizacija nemških železničarjev sklenila stavko, se je uveljavila naredba državne za predsednika, po kateri se bodo železniški uradniki, kakor si drug, uradniki po uradniškem pravu, kaznovali z zaporom in denarno kaznijo do 50.000 mark, ako bi ustavili delo in odrekli s tem pokorščino. Ravno tako se bodo kaznovali z zaporom in denarno kaznijo vsi oni, ki bi poškodovali naprave in obratna sredstva. Naredba pooblašča pravosodnega ministra, da zagotovi zasila dela. Oni, ki hočejo delati, ne smejo biti gospodarsko oškodovani; kdor bi jih oškodoval, bo kaznovan z zaporom in denarno kaznijo.

Berlin, 1. februarja. (Izv.) Večerni listi poročajo o položaju na železnicah,

ki je nastal vsled meznega gibanja železničarjev: Danes opoldne je bil zaradi sklepa železničarjev, da proglasi stavko, ogromen naval občinstva na vlake, da se še pravčasno odpelje, preden bodo vlaki ustavljeni. Železniško ravnateljstvo je sklenilo obsežne odredbe, da bo navalu potujočega občinstva kos. Državno ministristvo upa, da se bo javilo mnogo delavoljnih, ki bodo pripravljani vrtiti službo na železnicah, vsaj v omejenem obsegu. Zaradi tega je odredilo, da se povsod v državi zahteva pomoči od redarskih ravnateljstev, da se zaščitijo delavoljni. Tehnična zasila služba bo stavila na razpolago izurjeno osebje za delavnice, za nalaganje premoga in za lokomotive. Na mesta stavkajočih strojevodij bodo stekli vozne službe vajeni inženirji. Predsem je storilo državno ministristvo za promet korake, da ne nastopi zastoj v proskrbji države s premogom.

KONSOLIDACIJA DOLGOV ZAVEZNIKOV.

Washington, 31. jan. (Izv.) Senat je sprejel zakonski načrt, s katerim se vlada pooblašča, da izvede konsolidacijo dolgov zaveznikov v titrih, ki ne bodo v obtoku dalje kakor 25 let in se ne bodo obrestovali z manj kakor 4 1/2 odstotkov. Ne bo dopuščeno, da bi kak država prevzela jamstvo za drugo državo.

KONČANA STAVKA V SEVERNO-ČEŠKI KOVINSKI INDUSTRIJI.

Praga, 1. febr. (Izv.) Kakor poroča »Prager Tagblatt«, je stavka v severnočeški kovinski industriji končana. Od 1. aprila dalje se bodo plačevali manjši, v Liberu veljavne mezde.

Borzna poročila.

Dunaj, 1. febr. Valute: Nemške marke 4307—4313, liri 6435—6445, italijanske lire 39.790—39.810, francoski franki 72.080 do 72.120, švicarski franki 167.975—168.025, dolarji 8623—8627, češkoslovaške krone 16.622—16.626, angleški funti 36.990—37.010, dinarji 10.990—11.010, madžarske krone 1310 K 50 v do 1313,50, poljske marke 260 do 262.

Curij, 1. febr. Berlin 2.525, New York 513, London 21.93, Pariz 42.55, Milan 23.50, Praga 9.90, Budimpešta 0.75, Zagreb 1.65, Varšava 0.16, Dunaj 0.17, avstrijske krone 0.08.

Proti centralizmu.

(Dalje.)

Uzroci nezadovoljstva.

I tu govornik opisuje svu politiku vlade, nasilni centralizam, istupanje žandara, kundačenje, batinanje, poreze, strančarstvo, korupciju, carine, trgovinsku, valutnu i finansijsku politiku itd. Razlaže kako su Hrvati još prije rata bili naviknuti na stanovitu autonomiju i kako su krnjenje te autonomije kasnije, u ovoj slobodnoj državi, čutili kao neko oduzimanje slobode. S tom osjetljivošću nije se računalo i mjesto da se postupa taktično i oprezno, postupalo se protivno, upravo izzazivački. Priznaje da je kod mnogo Hrvata postojala neko mržnja prema Srbima, ali ta je prije svega bila izazvana ludim upravu srpskim šovinizmom, a Austrija i Mađari znali su ju dakako gojiti. No čim je u jednom dijelu Srba počelo nastajati tog šovinizma, popuštala je mržnja, prodirala je misao hrvatskog-srpskog jedinstva, i mi smo još prije rata imali prilike vidjeti dobre plodove tog procesa. Ovaj proces bio je ratom prekinut i možda čak unatrag bačen, da ga najednom brzi dogodjaji g. 1918. bacе opet u razvoj prema napred. Onda se moglo govoriti još samo o ostacima stare srbofugije. No poslije je opet nastupio šovinizam, opet je uskrisila ideja Velike Srbije, pa ako ona i nije bila izražena u svakome djelu vlade i nekih Srbijanaca, ipak su ju Hrvati i tamo prozrijevali. Psihološki je razumljivo, da se na to reagovalo otudijavanjem, a gdje gdje i antipatijom. Hrvati, koji su u glavnome pristajali pod pretpostavom jednakopravnosti svoju triju plemena na jednu državu, počeli su osjećati na sebi neke tendencije majoriziranja, srbovanja itd. Pamenat pojedinačan znat će i na to zgodno reagovati; ali od primitivnih masa teško je tražiti takvo reagovanje.

»Dopuštam — nastavlja govornik — da ima nešto istine u tvrdnji, da u današnjem sporu sa Srbima ima na hrvatskoj strani i habsburških elemenata. Dopuštam, i može biti samo spora o njihovom broju. Ja ga držim minimanim. Ali bio on i mnogo veći, nikad taj habsburški, taj izrazito protisrpski i protujedinstveni, protudržavni element ne bi mogao prodirati, da nije bilo nasilnog centralizma i uopće lude vladine politike. Ona je satjerala u jedan tabor Prebege i Košutiće sa Radićem, Lorkovićem, Drinkovićem, Šurinom itd. I baš ova apsurdnost, ova neprirodno sastava hrvatskoga Bloka dokazom je velike pogubnosti i ludosti demokratsko-radikalne vlade.

Radić i blok.

Govornik upoznaje slušatelje s Radićem, koji je danas postao tako važnim faktorom u riješavanju, zapravo zamrsivanju hrvatskoga problema. Priznaje mu veliku spremu, nenatkriljivu agilnost, obilan rad među narodom, ali da sve to kvari velika njegova nesređenost i nedosljednost. Na toga čovjeka nije moguće pouzdati se. On sad veli jedno a za minutu sasvim nešto protivnog. Dokazuje citamic, kako je n. pr. Radić dopisniku beogradskoga »Balkana« izjavio, da je on proti cijepanju za Jugoslaviju, dok u isti čas stavlja Srbima ultimatum, ako taj ne ispune, da će se Hrvati otcijepiti. I tako je pri tome nedemokratski, starinskodiplomatski, te se prijati apeliranjem na konferenciju u Zenevi, na zbor onih reakcionarnih i imperialističkih vlada, kao što su na pr. francuska i italijanska. Ako postoji izmedju nas spor, onda ćemo ga riješiti mi sami, a nećemo tražiti riješenje i pomoć od naših neprijatelja, koji jedva čekaju, da se razdvojimo.« (Burni pljesak.) Zajedničari, koji su bili protivnici Radića, okupili se sad oko njega kao svog vodje, jer on ima lza sebe seljačke mase. A ove on nije predbio svojim realnim radom, jer kraj viastitog i brata mu rada u narodu nikad nije imao osobito mnogo pristaša, već proglašava demokratsko-radikalne vlade. Ono par mjeseci tamnice, kad nije ni prstom maknuo, učinilo je zanj više, nego li decenije godina napornoga manje više pozitivnoga rada. On je postao narodu svecem, kojemu fanatizovane mase pjevaju pjesmice i prave veće ceremonije nego li jednome kralju. Protivnici pripisuju mu koruptivnost i zlonamjernu vileizidaju. Govornik ne dijeli to mišljenje, već smatra Radića jednim nesrećnim, nesređenim čovjekom. Zajedničari su ga već danas sili, jer je nepodnostljiv svojim govornima i diktaturom, ne dopuštajući nikome da se približa narodu i ne slušajući nikoga.

Nova baza.

Hrvatski problem — razlaže govornik — razvio se u današnjoj formi zato, jer se nanj pogrešno gledalo i onda pogrešno reagovalo. Pogrešno gledalo u toliko, što se sve čine demokratsko-radikalne stranke (zapravo demokratsko-radikalne hrvatsko-srpsko-slovenačke klikke) smatralo djelom Srbije i svih Srba, pa se prema tome Hrvati stavile u protivnički stav prema svim Srbima. Problem se riješava —

misli govornik — tako, da ispravno pogledamo t. j. da vidimo, kako se veliki dio srpskoga plemena ne slaže s djelima današnje vlastodržačke klikke. Eno, pravi Srbin, Šumadinac, pretstavljen u jakoj zemljoradničkoj stranci, osudjuje postupak vlade baš kao što ga osudjuju i Hrvati. Zemljoradnička stranka glasovala je proti ustavu, ona je za njegovu reviziju. A eno se javljaju i srpski demokrate, nezadovoljni politikom g. Pribičevića i to baš na srpskoj strani, što se vidi po grupi Grol-Marković, Postupak, dakle, protiv Hrvata nije dolazio sa strana svih Srba ili samo Srba, već sa strane samo jedne klikke, koja se drži na vlasti najgorim sredstvima. I ta klikka ne postupa samo protiv Hrvata, već i protiv Srba, jer i ovi ako ne baš jednako a ono približno jednako osjećaju štetne posljedice njezine politike. I prema tome imamo ovo stanje: s jedne strane je jedna klikka, a s druge strani Srbi, Hrvati i Slovenci — Jugoslaveni. I dosljedno tome, zlo i problem, izazvani tim stanjem, otklanjaju se resp. riješavaju se ne tako, da se postave na jednu stranu Hrvata a na drugu Srbi, već tako da se protiv klikke stave u jedan front svi oni, kojima ona škodi, a to su svi čestiti Srbi, Hrvati i Slovenci. Zato se mora borba voditi ne na plemenskoj bazi, već na jugoslavenskoj bazi, na bazi svih čestitih, sposobnih i radikalnih protiv svih nečestitih, nesposobnih i parazita! (Burno odobravanje.)

»Jedan Vaš ljubljanski list — nastavlja govornik — pisao je nedavno, da se hrvatski problem ima riješiti ili mišom ili silom. A ja velim, da u tome ne može biti alternative. Može biti samo alternative obzirom na posljedice: naimo ili ćemo riješiti problem ili ga nećemo riješiti a onda će nas sve vrag odnijeti. A jer mi ovo potonje nećemo, poostaje samo jedno, a to je da se problem riješi. On se mora riješiti. Da, mora, ali taj mora ne znači fizičku silu, već silu duha, razuma, svijesti, povjerenja i ljubavi.« (Silan pljesak.)

(Nastavit će se.)

Ekspeze željezničkoga ministra.

23. t. m. je pošal željeznički ministar Stanić svoj ekspeze v seji finansijskoga odbora. Kar postoji jugoslavija je to prvokrat, da je govoril željeznički ministar o željezničkih razmerah. Naše željeznice stojijo nedvomno pred katastrofom, in pod utisom te katastrofe se je dignil željeznički ministar v finansijskom odboru in podal nekaj podatkov. Iz ust gospoda ministra smo slišali pa tudi nekaj drugega, nekaj, kar on gotovo ni hotel povedati, kar pa je prišlo na dan z njegovim ekspezejem, to je popolno nesposobnost njegovo in njegovih pomočnikov, ravnateljev itd. Kar je odgovoril, to so mu povedali njegov pomočnik, ravnatelj in druge merodajne glave. Ker on kot politik o željeznici ničesar ne ve, je seveda zaupal strokovnjakom, ki so mu na podlagi »številke« sestavili ekspeze. Toda sledimo ekspezeji.

Gospod minister je rekel, da so po konferenci ravnateljjev vseh pokrajinskih direktij in po proučitvi vseh vzrokov, ki so krivi današnjega nesolidnega stanja v prometu, prišli do zaključka, da so glavni vzroki današnjih nedostatkov in slabi kakovosti premoga, vagonov in pragov, kakor sploh nedostatki v materijelnih potrebah za kurjavo. Eden izmed glavnih vzrokov krize premoga je v tem, da sme merali evakuirati pečujski rudnik in da so se potem radi prihoda razkralja Karla na Mađarsko v času mobilizacije potrebovali vagoni za prevoz vjake in s tem porabile vse rezerve premoga. Rudniki v Srbiji so bili v vojni poškodovani in niso mogli producirati. Zato so bile srbske željeznice navezane samo na trboveljski premog in na premog iz drugih rudnikov. Bosna ne trpi, ker ima dosti premoga, in je tam promet dober. Kakor rečeno, so bile srbske željeznice navezane na Trbovlje, tam pa uprava rudnika ni aktivna. Premog se vse leto ni mogel dajati v rezervo, ker ima mnogo žvepla in ako stoji dalj časa na zraku, se zapali. Predlagal je, da se ustanovita dve novi tovarni briketov, ena v Bosni v okoličici Priboja, druga pa v timoški kotlini. Ti dve tvornici bi lahko dajali okoli 40 vagonov briketov na dan, kar bi bilo dosti, ker se briketi bljje hranijo. Tako gospod minister seobročaja.

Minister je našel glavne vzroke željezniške mizerije, toda mož je pozabil povedati, da je vse to zakrivila željezniška uprava. Ti vzroki vendar niso kak deus ex machina, temveč izvirajo iz popolne nesposobnosti raznih političnih ministrov in potom politikov nastavljenih ravnateljjev in šefov. Res je, da je vojna veliko pokvarila, toda drugod je pokvarila še več in vendar ni nikjer take mizerije kakor ravno pri nas. Drugod niso pustili političnih pustolovcev in njihov protežirancev na vodilna mesta, kakor v Jugoslaviji. Pred tremi leti že se je videlo, kam bomo prijadrali število naših vagonov že pred tremi leti ni zadostovalo in tedaj že se je videla defektnost celega voznega materijala. V Nemčiji n. pr., kjer

imajo željeznice same velikanske delavnice, so zaposlili zraven tega še celi dve leti vso nemško industrijo, da je popravljala vagonne in lokomotive. Pri nas so se pa ta čas lasali politiki za ministrske stolce in njihovemu vzgledu so sledili razni »željezniški strokovnjaki« ter se vsak po svojih zmoglih pretepali za razna ravnateljska mesta, razpuščali ravnateljstva in rovali s pomočjo strankarske politike tako dolgo, da so zasedli merodajna mesta; danes vidimo uspehe teh političnih in po političnih protežiranih strokovnjakov. Danes po treh letih, ko je vse v razsulu in razpadu, danes pridejo ti strokovnjaki na to, da je glavna krivda mizerije naših željeznic, da so lokomotive in vagoni pokvarjeni, da so pragovi segniti, in da ni premoga.

Mizerija s premogom tvori posebno poglavje. Krivda zadene edinole željezniško upravo samo. Za prekrbo s premogom se željezniška uprava ni popolnoma nič brigala. Fakt je, da so bili srbski rudniki po odhodu Nemcev iz Srbije pokvarjeni. Ta poškodba srbskih rudnikov pa ni bila taka, da bi se ne dala v primeroma kratkem času popraviti. Toda nihče v celi Srbiji se ni brigal, da bi se bila potrebna popravila izvršila, kljub temu, da so bile poškodbe nekaterih rudnikov prav malenkostne. V Sloveniji se premog ni smil prosto razprodajati, temveč je vodila razdelitev premoga deželna vlada. Ker se je ta premog razdeljeval po principu, da morajo biti najprej krite potrebe željeznice, je to ugodnost porabila željezniška uprava in zahtevala trboveljski premog tudi za srbske željeznice. To je bilo bolj komodno, ker je bilo treba samo zahtevati, ne pa se brigati za popravo lastnih premogokopov. Obenem je bil tudi ta premog cenejši, ker se je plačeval v kromski veljavi, medtem ko se mora v Srbiji plačevati v dinarski veljavi. Kaj je brigalo beogradske mogote, da je moral prevoziti trboveljski premog celo državo, predno je dospel v Srbijo. Vagonov je manjkalo vse povsod, toda to jih ni oviralo, da se je vozil premog iz enega konca države v drugi. Da je trajal pri naših razmerah en transport iz Trbovelj v Beograd po cel mesec, nam ni treba posebej omeniti. Ako pomislimo, da se je pošiljal premog iz Trbovelj vsaki dan redno in so bili ti transporti mesec dni na potu, si lahko predstavljamo, koliko vagonov je bilo potrebno samo za transport premoga v Srbijo. Bosanski rudniki so delovali redno in vsa nadprodukcija tega premoga se je izvažala. Tam je bilo premoga dobiti in željezniška uprava bi ga lahko dobila, ko bi ga le hotela. Dan za dnevom so prekladali v Bos. Brodu velikanske količine premoga na ladje, ki so ga potem peljali proti Beogradu. Ves ta premog je imel v rokah židovski trgovec, ki ga je razpečaval, toda po tem premogu željezniška uprava ni posegla. Ne bi rabili vagonov, dobili bi ga po vodi, toda kakor rečeno niso ga hoteli. Zakaj? Bog ve. Da v Bosni je bilo toliko premoga, da so morali rudniki tri dni v tednu ustaviti delo, ker niso imeli prostora za na novo nakopani premog. V državi pa so stale željeznice, ker niso imele premoga.

Govorjenje, da ni bilo mogoče napraviti rezerv, ker bi premog, ker je bil slabe kakovosti, zgorel, je pa naravnost otročje. Je res, da je veliko slabega premoga, je pa tudi dejstvo, da imamo prav dober premog. Vprašajte vendar navadnega branjevca, on vam bo povedal, da n. pr. trboveljski premog prav dolgo ostane nepokvarjen. Rezerv nimajo, ker se enostavno ne brigajo za nje, to je resnica.

(Dalje prihodnjič.)

Vprašanje ljudske visoke šole in ljudske vzgoje.

Sestanek Akad. soc. ped. kroška, dne 30. januarja 1922..

Predsednik poroča o delovanju ljudskih šol na Danskem, kojim je namen cilj: Izkristalizirati pri gojenih plemenit svetovni nazor, vzgojiti značajje in močne osebnosti ter zbuditi vse tvorne sile v narodu. Nadalje poda nekaj statistike in kratek razvoj ljudske visokega šolstva na Danskem in v Nemčiji ter omenja, da pri nas za enkrat še manjka pogojev za pravo ljudsko visoko šolo po Grundtrigovih načelih, da pa treba začeti delati počasi in vztrajno za uredjenje te ideje. Tako si je stavil krožek sedaj nalogo, izdati socijalno-etično čitanko, ki naj bo prvi korak k ljudski univerzi.

Dr. Puntar poroča, da je pri nas zasnoval že dr. Krek gospodarsko šolo, ki je imela namen vzgojiti in izobraziti župane in občinske svetovalce. Ta šola je bila nekako zamišljena po danskem vzorcu in je tudi dobro uspevala. Zalbog ji je napravila vojna konec.

Tov. Koprivec omenja dosedanje delo za ljudsko vzgojo na Stajerskem.

Nato poroča obširno, zastopnik ljudske univerze v Mariboru, prof. Favaj, o težnjah in o delu ljudske visoke šole v Mariboru. Le-ta ima namen poleg praktičnega znanja in umske izobrazbe, vzgajati v prvi vrsti vse one,

ki se v to svrhu prirejenih prelevanj udeležujejo, jih navajati k svetovnemu in življenjskemu nazoru, ki ne bo tako materialističen kot dosedanj, temveč idealističen v pravem pomenu besede. Ker je v Mariboru mnogo delavstva-proletarijata, ima ljudska univerza v mestu samem zelo živahno nalogo. Vendar pa ima namen, razširiti svoj delokrog tudi na deželo. Ker je nepolitična, ima zelo ugodna tla in bo lahko uspešno delovala.

Zastopnik celjske ljudske univerze, ravnatelj meščanske šole g. Serajnik, je mnenja, da je danska ljudska visoka šola lep ideal, ki pa je pri nas zaenkrat neizvedljiv. Posebno v Celju zahteva delavstvo, ki je v pretežni večini, v prvi vrsti realistične, v življenju porabne neobrazbe. Povdarja pa izrecno, da se dajo še tako realistični predmeti predavati tako, da služijo vzgoji in življenju.

Tov. Čibej omenja, da se da z izbiro predmetov (literatura, zgodovina umetnosti, socijalna etika, zgodovina itd.) in pametno metodiko razgovora tudi s predavanji neposredno doseči to, kar je cilj ljudske visoke šole: utrditev značaja in blagega življ. nazora.

Prof. dr. K. Ozvald povdarja potrebo, odvrtači današnjega človeka od skrajnega egoizma ter ga navajati k pozitivnemu delu v zmislu narodove kulture. Zato je potreben idealizem, ki bo v stanu prekvasiti današnjega človeka, da bo drugače mislil, čustvoval, hotel in delal. Ta idealizem se more epirati le na večno veljavna etična načela. Poslužiti se moramo ne deduk-

tivne, temveč induktivne metode, ki skuša doseči svoj cilj od spodaj navor, potom psihološkega vodstva ter pečanja se z umetnostjo in literaturo, v kolikor nudi priliko se poglobiti in živjeti v socijalno-etično načela. V tem zmislu bo krožek sestavil socijalno-etično čitanko, ki bo namenjena gospodinskim, gospodarskim in socijalnim tečajem, kajti naše kmetoskodelavsko ljudstvo moramo zajeti tam, kjer je najlepša prilika.

Gospod Skulj poroča o svojem večletnem delovanju v zmislu ljudske vzgoje v nadaljevalnih tečajih za mladino od 18. do 24. leta pred svetovno vojno. Uspehi so bili zelo povoljni, le primanjkovalo je delavoljnih učnih moči.

Nadzornik dr. Poljanec povdarja važnost šolstva in posebno dobre ljudske šole. Le dobro šolstvo more biti predpriprava in trden temelj vsaki nadaljni izobrazbi in vzgoji. Brez takih podlage in uspešnega nadaljnega dela.

Prof. Favaj predlaga za ljudsko visoko šolo metodo razgovora in omenja, da hočejo v Mariboru izdajati tudi brošure in paziti posebno na mladino. Predavanja se bodo vršila tam v zaokroženih ciklih in v tečajih, seveda jim bo vzgoja glavni namen.

Ta sestanek je za ljudsko visoko šolo važen, ker so se prvič sestali zastopniki svojih ekstremnih tečenj, namreč Grundtrigove ljudske visoke šole in pa poljudnih predavanj Ljubljana na eni strani, Maribor in Celje pa na drugi. Sklenilo se je:

Dve poti, en skupen cilj!

Politične vesti.

× Samostojnost reške države. Znana ameriška pretrolejska družba »Standard Oil Company« se je obrnila na reško vladu, da ji prepusti za dobo 10 let primerne prostore za skladišča, ki bi se zgradila za 20 milijoni lir in ki bi sprejemala letnih 70.000 ton. Od svoje strani pa se je družba obvezala, delovati z vsemi silami na to, da se trgovina usmeri proti reški luki. Reška vlada je ponudbo proučila in sprejela. Te dogodke je izzval v reškem časopisju zanimivo razpravo, ki dobro razsvetljuje javno mnenje na Reki in ekonomske razmere tega mesta. Glasilo aneksionistov »Vedetta dell'Italia« piše: Avtonomistična vlada ne zaupa italijanski, poslednja pa sumi avtonomistično, ker ve, da je njen predsednik in večina članov prožeta s protitalijanskim duhom. Po mnenju tega lista, ne more reška vlada sklepati pogodb brez odobrenja italijanske vlade. Vsled tega izvaja list, da je koncesija neizvedljiva. Avtonomistični list »La voce del Popolo« pa polemizira z »Vedetto«, branec reško vladu, češ, da ima pravico nastopati v svojem delokrogu povsem samostojno in da ne potrebuje za vsako stvar italijanskega nasveta. Italijanska vlada naj bo zadovoljna, da se veliko ameriško podjetje obrača na Reko in da hoče reškemu pristanišču nuditi novo življenje. Italija na pr. seveda želi obrniti promet proti Trstu, ki je brez prometa, in pustil Reko mrtvo. — Vsled tega mora reška vlada samostojno postopati in se naravnost boriti z italijansko nadvlado. Navedli smo samo primer nesoglasja, ki se bodo brezdvomno pomnoževali, ko bo prišlo do resnega gospodarskega tekovanja med Trstom in Reko. Ker Italija ne bo v stanu nepristransko varovati gospodarske interese obeh mest in ker se bo pritisk jugoslovanskega gospodarskega zaledja stopnjeval, ne bo reškim vladam prav kmalu preostalo drugega, kot da se načelno postavijo za gospodarsko avtonomijo reškega mesta.

kateri bo nujno sledila politična naslonitev jugoslovanske države, od katere edino lahko reška država pričakuje blagostanje svoje trgovine in pristanišča.

× Odgovdeve genovske konference? Po vesti lista »Newyork Herald« je ministriški predsednik Lloyd George sedaj pripravljen, privoliti v odgovdeve genovske konference, da se omogoči sporazum med Anglijo in Francijo glede vprašanja orientacije in tangerskega vprašanja še pred začetkom genovske konference. Lloyd George in njegovi sodelavci menijo, da bi rešitev vseh zadev med Francijo in Anglijo pripravile Zedinjene države do tega, da odpošljejo svoje zastopnike na genovsko konferenco. — Lord Curzon pojde v Pariz na konferenco ministrov za zunanje stvari, na kateri se bo reševalo vprašanje bližnjega vzhoda. Veruje se, da bo lord Curzon nadaljeval pogajanja s Poincaréjem o angleško-francoskem paktu.

× Amerika se udeležiti konference v Genovi? Po poročilih iz Washingtona se opaža v javnem mnenju Amerike preobrat v prid udeležbe na genovski konferenci.

× Nemške reparacije pred obnovitveno komisijo. Obnovitvena komisija je na današnji seji vzela na znanje noto nemške vlade, ki vsebuje načrt in primerna jamstva za gospodarstvo ter kroženje bankovcev, kakor tudi popolni program plačil v gotovini in v naravi v letu 1922. V zmislu sklepa od 30. t. m. je sklenila obnovitvena komisija nemške predloge takoj izročiti zavezniškim vladam, ki bodo na ta način mogle vprašanje same obravnavati, ali pa jih v svrhu rešitve vrniti obnovitveni komisiji.

× Romunija prodaja Rusiji žito. V zmislu pogajanj med Romunijo in Rusijo bosta potovala v Bukarešto dva ruska delegata, da nakupita 300.000 stotov pšenice. Dan prihoda in mesto, kjer bosta ruska delegata prekoračila mejo, še nista določena.

Časopisni glasovi.

»Slovenec« piše po »Srpskem književnem glasniku« o delni decentralizaciji naše državne uprave. Glavne misli so sledeče: Ali zadostuje vidovdanska ustava za utrditev državnega edinstva, ki nam je vsem drago? Bistvo edinstva je, da se država uredi tako, da bodo v nji zadovoljni vsi sestavni elementi: Srbi, Hrvatje in Slovenci. To je mogoče, če se vsi zadovoljno odločijo za skupno življenje v enotni državi, če se jim omogoči popolna svoboda gibanja in delovanja, ako se jim zagotovi državljanska in politična enakopravnost in če se jim dopusti, da kot del celote svobodno razpolagajo s svojo usodo. Ali je nova ustava izpolnila zgorajne pogoje? Da, toda samo deloma. Sankcionirala je edinstveno državo, odklonila separatizem, postavila narod in državo nad plemne in vero. Toda ustavotvorci so napravili eno napako: centralizirali so vse panoge državne uprave in vse institucije v zemlji brez ozira na zgodovinske, psihološke in kulturne razlike pokrajin. Teh ustava ne more in ne potrebuje odstranjevati. Sistem edinstvenosti ne ugaja Hrvatom in Slovencem. Oni zahtevajo pokrajinsko samoupravo s pokrajinsko vladu, ki bo odgovorna pokrajinski skupščini. Zagreb in Ljubljana se v tem popolnoma skladata in ne mislita na nikak kompromis. Nič ni bolj krivo, kakor misel, da bi delna decentralizacija oslabilo državno edinstvo. — Nasprotno! Po našem mišljenju je rešitev državnega edinstva v delni decentralizaciji državne uprave. Samo tako je mogoče zadovoljiti avtonomiste, čijih zahtev ni mo-

gnoče kar ignorirati. Radikalno-demokratska koalicijska, ki je nastala potom kompromisa in ki živi od kompromisa, bi prav lahko prenesla kompromis o delni decentralizaciji države. Se ve je to mogoče provesti samo potom ustavne revizije; ta pa je neizbežna. Zato: čim prej tem bolje!

»Jutro« polemizira še vedno z dr. Gosarjem radi njegovega nedeljskega govora v Unioni. Njegovo upanje, da se je dr. Gosar prenegalil, mu je vzelo to upanje, ker prinaša poročilo, v katerem potrjuje Gosarjeve besede. »Jutro« obdoljuje oba falzificirana proračunskih postavk in podpira obdolžitve s številkami. Nedeljski klerikalni shod pomeni povratek k najtemnejši klerikalni reakciji, karžje geslo je »Državo priznamo le, če služu nam«. Očita dr. Gosarju, da vara narod, da doseže svoj namen.

»Naprej« piše o velikem zedinjenju vseh socijalističnih strank. Povod zato mu je dal poskus dunajske internacionale priti v stik z Londonom in Moskvo. Dosedaj to veliko socijalistično ujedinenje ni bilo mogoče, ker so ruski komunisti zahtevali absolutni centralizem, potom katerega so hoteli prisiliti vse socijalistične stranke, ki so se jim priključile k najostrejšemu protivladnemu boju v svojih državah. To pa ponekod ni bilo mogoče, ker so socijalisti videli že vnaprej, da bi propadli. Sedaj pa, ko se je sovjetska vlada odločila za soudeležbo na genovski konferenci, se morda zedinjenje posreči. H koncu članka očita domačim komunistom nelskrenost.

»Slov. Narod« polemizira proti dr. Janu Brlju, ki je objavil v »Socijalnih mislih« študijo o pravnem položaju imovine bivše vojvodine Kranjske, v kateri prihaja do zaključka, da glede te imovine ne preostaja pokrajinski upravi nikakoli druga legalna pot, kot pot na sodišče, ki naj te imovini postavi kuratorja. »St. N.« dokazuje potom različnih naredb in vidovdanske ustave, da se nahaja dr. Brejc v zmoti, ker je naredba Narodne vlade glede likvidacije imovine bivše vojvodine Kranjske še vedno v veljavi.

naših železnicah, katerih dobro stanje je predpogoj za zdrav razvoj vsake države. Osnovna točka je na vodilnih mestih, ker se tam kaj ljudje, ki jih je tja spravila politika in ne strokovništvo. Poleg tega pa tu ljudje, zrastle v majhnih razmerah male predvojnne Srbije, niso kos nalogam, ki jih stavi na železnice velika Jugoslavija. Značilno za nesposobnost teh krmljarjev je njihovo zadržanje napram železničarjem, katerih vprašanje hočejo rešiti s trgoglavostjo in praznimi objubami. Ali so si gospodje na jasnem, koliko bi državo stal morebiten, četudi čisto kratek štrajf.

Gospodarstvo.

Žigovanje nezažiranih posojil bivše Avstro-Ogrske.

Gospod finančni minister je v zvezi z odlokom reparacijske komisije v Parizu s svojim rešenjem z dne 23. januarja 1922 D br. 1125 odredil, da se naj obveznice predvojnih posojil bivše avstro-ogrške monarhije, ki so lastnina naših državljanov, pa se nahajajo na ozemlju držav, ki niso naslednice bivše Avstro-Ogrske, popišejo in žigosajo do 30. aprila 1922 pri kr. konzulatih.

Radi tega naj naši državljanji, ki posedujejo take obveznice, le-te prezentirajo do tega roka na žigovanje, ker se na prošnje, vlozene po preteklem roku ne bo oziralo.

Interesenti morajo ob priložni predložiti obveznic kr. konzulatu dokazati z verodostojnimi dokazili obveznic in naše državljanstvo.

Obveznice predvojnih nezažiranih posojil bivše Ogrske.

Delegacija ministrstva finančne obdelave uradno:

Reparacijska komisija v Parizu je odločila, da ogrska država ne bo žigovala obveznic predvojnih nezažiranih posojil bivše Ogrske, ki so imovina državljanov nasledstvenih držav, a so se nahajale za časa, ko je stopila v veljavo trijanonska mirovna pogodba na teritorij Ogrske, najsih, da so bile na ta teritorij prenešene po zakonitih določbah ali vojnih odredbah bivše Avstro-ogrške monarhije.

Obveznice pa, ki se nahajajo na ozemlju nasledstvenih držav, se bodo žigovale do 28. februarja 1922 z žigom države. Od žigovanja so izvedene te obveznice, kojih lastniki bodo do tega dne vložili pri dotičnih vladah

prošnje, da naj se obveznice ne žigosajo.

Z ozirom na navedeni odlok reparacijske komisije in na podlagi rešenja gospoda finančnega ministra D broj 1683 z dne 24. januarja 1922 so pozvali naši državljanji, ki imajo svoje obveznice predvojnih nezažiranih posojil bivše Ogrske iz kateregakoli vzroka na Ogrskem ali v nasledstvenih državah bivše Ogrske t. j. v Avstriji, Češki, Rumunski ali v Italiji, da do vstopa 15. februarja t. l. vložijo pri generalni direkciji državnih dolgov v Beogradu prošnje s sledečimi podatki:

1. Ime in priimek, stan in bivališče lastnika (natančni naslov).
2. Vrsta (uradni naslov posojila), serija, številka in nominalna vrednost vsake obveznice.
3. Vzrok, zakaj so obveznice depozitirane (n. pr. zastava, lombard, sodni deposit itd.), eventualni dolg, za katerega služijo kot jamstvo.
4. Kraj in ustanova, pri kateri so obveznice shranjene.
5. Ali so bile prenešene na Ogrsko v skladu zakonitih določb ali v skladu vojnih odredb bivše Avstro-ogrške vlade.
6. Ali so obveznice v kakih nasledstveni državi prostovoljno depozitirane, ali se iz kakega drugega vzroka tam nahajajo.
7. Od kdaj je lastnik teh obveznic v njih posesti in
8. Je priložiti prošnji potrdilo o državljanstvu.

V prošnjah, ki morajo biti kolkovane po zakonu o taksah, naj bo izrečno navedena zahteva, da naj se obveznice ne žigosajo vrnejo naši vladi, in da se protistira proti njih definitivnemu žigovanju.

Vložitev teh prošenj v odredjenem roku je obvezna za vse naše državljanje, ker se na prošnje, ki bodo vložene po preteklem roku ne bo moglo ozirati in si naj potem zamudniki posledice, ki bi nastale, sami sebi pripisujejo.

na glavi. Prepeljali so ga v javno bolnico v Ljubljani.

— **Smrtina kosa.** Umri je gd. Jožef Tome, strojarjski mojster v Ljubljani in gd. Rajko Marenčič, trgovec v Kranju. N. v. m. p.!

— **Tragedija veselo družbe.** V Št. Vidu pri Stični je pretečen ponedeljek tam stanovalki ruski begunc Karol Saprov povabil k sebi v svoje stanovanje večjo družbo, kjer se je izvrstno zabavala in slednjič tudi zaplesala par okroglih. Te domače zabave se je podeliti tudi Tomaž Gantar, posestnik in usnjarski mojster iz Št. Vidu pri Stični. Gostje so postali pijani in kmalu se je začel prepir. Drugi so se hitro pozbubili, ostala sta le še Gantar in Saprov. Kmalu pa se je začel iz stanovanja strel in Gantarjevo vpitje. Prihitieli sosedje so videli strašen prizor. Saprov je oddal na Gantarja šest strel, tri v glavo, enega v prsa in v vsako roko po enega. Poklicani zdravnik je nesrečneža za silo obvezal, nato pa odredil, da so ga odpeljali v bolnico. Njegovo stanje je brezupno.

— **Pes ustrelil orožnika.** Iz Jelse v Dalmaciji poročajo: Orožnik Dinko Vuković iz Selaca na Braču je bil z nekim svojim kolegom na službenem pregledu neke poljske škode. Ko se je kolega nekoliko oddaljil, da ugotovi škodo, se je Vuković vsedel na neki obehajni kamen in naslonil puško poleg sebe. Z njim je bil tudi njegov pes, ki je vohalok okrog gospodarja, zadel ob puško, ki se je sprožila in zadelo Vukovića naravnost v srce. Ostal je na mestu mrtve.

— **Pretep v gostilni.** Pretečen nedeljo je bilo v Černetovi gostilni v Spodnjih Gorjah pri Bledu javna tombola. Prišlo je med fanti do prepira in Janez Pečar, delavec iz Poljsice, je začel klicati na korajžo in jel metati kozarce po sobi. Pri tem pa je en kozarec zadel Ivana Seberjevo, delavko z Bleda, tako nesrečno čez levo oko, da ji je zdravnik moral rano obvezati, nato pa jo odpeljal v bolnico.

Ljubljana.

— **Sestanek slovenskih, ne jugoslovanskih ženskih društev.** Slovenski listi so dobili in priobčili vest iz Beograda, da bo dne 2. febr. v Ljubljani kongres vseh jugoslovanskih ženskih društev. Ta vest je seveda popolnoma napačna. Kakor je bilo razvidno iz raznih noticah v naših dnevnikih, se snidejo na Svoščini ob 9. uri zjutraj na magistratu v Ljubljani samo zastopnice vseh slovenskih ženskih društev. Vabljeni so pa vse Slovenke, ki hočejo sodelovati pri zaščiti naše dece in pri delu za napredek slovenskega ženstva. Kongres vseh jugoslovanskih, v Savezu združenih ženskih društev, se vrši brččas maja meseca tega leta.

— **M. Govekarjeva, III. tajnica Narodnega ženskega Saveza SHS.**

— **S. K. »Jadrani«** priredi danes zvečer ob 8. uri v vseh prostorih Mestnega doma veliko predpustno veselico. Na sporedu je petje, srečolov, konkurenca lepote, saljiva pošta itd. Kdor hoče preživeti nekaj veselih uric, naj posesti to veselico.

— **Cvetlična reduta.** Uduženje jugoslovanske akad. omladine iz Primorja in S. K. »Primorje« priredita s sodelovanjem Kluba Primorje v soboto, dne 4. februarja v gornjih prostorih Narodnega doma »Cvetlična reduta«, pri kateri igra godba dravske divizije. Program raznovrsten: bitka s korljanom in serpentinami; glavna točka »Prorokovanje pustne noči«. V veliki dvorani ples. Dostojne maske dobrodošle! Posebna vabila se ne razpošiljajo. Začetek ob 20. uri.

— **Za izpremembo predpustnih veselje** priredi Kolo jugosl. sester v nedeljo 5. februarja ob 3. uri popoldne javno tombolo s predavanjem v društveni sobi St. Jakobškega naprednega društva, Florijanška ul. št. 27. I. nadst. Tablice po 1 Din. se dobe v predprodaji v Kolovi pisarni (Šolski drevored 2. II. nadst.) Obče znani dobrodelni nameni tega društva in krasni božati dobili, ki je gotovo najboljšo priporočilo za to predpustno prireditve.

— **Pevsko društvo »Slavija«, Viš-Glinca** priredi v soboto, dne 4. februarja svojo predpustno veselico v restavraciji »Amerika« na Glincah z jako zanimivim sporedom. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 3 dinarje. Vabljeni vsi občani udeležiti.

— **Tedenski zdravstveni izkaz.** V dobi od 22. do 28. jan. je bilo v Ljubljani rojenih 30 otrok (18 dečkov, 12 deklic). Umrlo je v istem času 33 oseb (15 moških, 18 žensk), med temi 19 domačinov in 14 tuje. Smrti vzroki so bili: 1 življenjska slabost, 3 jetnika, 2 pljučnica, 1 močganska kap, 2 srčna hiba, 2 rak, 1 nalezljiva bolezen, 19 drugih naravnih smrtnih vzrokov. Nalezljive bolezni so bile naznanjene sledeče: 1 slučaj škrlatinke, 1 slučaj griže in 5 slučajev ospice.

— **Smrtina kosa.** V torek zvečer je na Zrinskega cesti št. 5 po kratki boleznii umrl bivši strojarjski mojster Jožef Tome v starosti 82 let. Pogreb bo danes popoldne ob 5. uri.

— **Izgubila se je črna usnjata denarnica** s precejšnjo vsoto denarja in raznimi listi. Pošten najditelj se prosi, da naj jo proti nagradi odda na upravo tega lista ali pa Vegova ulica št. 8, pritižje, levo.

— **Izgubila se je denarnica z železničarsko legitimacijo** od Škofje ulice do Resljeve ceste. Pošten najditelj naj jo odda Škofja ulica 13, III. nadst.

Maribor.

— **Naša policija in okolica.** O državni policiji v Mariboru so se v javnosti pogosto čule pritožbe, da je preštevila. Sklepevalo se je na jako nizko število predvojnne policije, ki je štela komaj 26 mož. Ravno »Jugoslavija« je že svojčas omenjala, da sedanja Maribora tudi v tem oziru ne gre primerjati s predvojnimi Mariborom. Sedaj je obojemo mesto in kot tako izpostavljeno tembolj raznim sumljivim elementom. Ze iz tega stališča mora biti sedaj policijski aparat večji. Tudi so povojne razmere docela drugačne kakor so bile predvojne, kar opravičuje, da je varnostna straža močnejša. Da bi ne bila naša policija na mestu in bi v celoti ne vršila svoje ne ravno prijetne službe, tega ne more trditi nihče, razen tistih posameznikov, katere zgrabijo za vrat, seveda. Nad policijo se navadno pritožujejo tisti, komur je na poti. Policija za Maribor ne vzdržuje mesto, ampak država. In ta državna policija vrši svojo službo samo v mestnem rajonu, kakor jo je vršila svojčas mestna policija, katero je vzdrževalo mesto. Okoliške občine, ki so z mestom tako tesno spojene, da malokdo ve, kje se mesto neha in kje se začne okolica, pa nimajo od državne policije prav nič, ker te ne spadajo več v njen delokrog. In ravno v okoliških občinah se često zbirajo tisti temni elementi, ki ne ogrožajo varnosti samo v okolici, ampak tudi v mestu. Saj so se ravno v okolici že ponovno odkrila razna gnezda skrletega blaga in zločincev. Tudi gostilne so v

okolici potrebne pogoste kontrole, da ne omenjamo kalenja nočnega miru in drugih zadrž. Ali bi ne bilo ravno sedaj, ko se namerava skrajšiti število javnih nameščenec, torej tudi varnostne straže, umestno, da bi se rajon državne policije v Mariboru raztegnil tudi na najbližjo okolico Krčevino, Pobrežje, Tezno in Studence? S tem bi bilo ustrezno redarjem, kateri imajo res zasluže za Maribor in obenem prebivalstvu okolice kakor tudi mestu samemu. Saj to se bodo moralo itak zgoditi v prav kratki dobi, ker bodo ravno v okolici nastale velike tovarne in druge stavbe. Naj bi merodajni faktorji razmišljali o tem. Orožništvo ne bo de s tem nič prikrajano, ker ima itak dovolj opravka zunaj. Število redarjev bi pa vsled tega tudi ne naraslo. Le razdelitev službe bi bila morda malo drugačna.

— **Ljudska knjižnica.** V Narodnem domu je v preteklem letu izposodila do 10.000 knjig ter je imela 34.884 K prometa. Največ čita šolska mladina in nižji sloji. Intelektualci se ne zmenijo dosti zanjo. To poročilo pa obsega pravzaprav komaj tri četrta leta, odkar je dobila primernejše prostore in voditelja dr. Reismana, čegar glavna zasluga je, da se je knjižnica uredila, izpolnila in da sedaj res pošlje tako dobro. Veselo znamenje je, da zlasti dljašivo pridno sega po knjigah in tudi samo izdatno pomaga pri poslovanju knjižnice. S tem se samo vezba za prihodnje dobre knjižničarje.

— **Ministrstvo zahteva v Mariboru tožbo.** Ministrstvo za notranje zadeve je obtožilo tehnične vodje Mariborske in Giflove škarnice, češ, da mu redno ne pošiljajo dolžnostnih izpisov tam tiskanih listov. Listi pa so se redno pošiljali in še celo potom državne policije. A kljub temu niso prihajali redno in vsi na določena mesta. V prvi instanci so bili tehnični vodje oproščeni. Državni pravdnik pa se je seveda moral pritožiti. In tako je prišla zadeva pred vzklicni senat. Ta pa je zopet obdolžila »prosti«. Tako je ministrstvo s svojo tožbo v Mariboru že drugič pogorelo.

— **Ne podkupite!** Neke stranka je priložila pismu, ki ga je pisala na uslužbenca stanovanjskega urada znesek 600 kron. Dasi v pismu ni niti omenjena tega zneska, ampak govori samo o lokala, katerega je hotela dobiti, vendar jo je državno pravdnštvo obtožilo. Obravnava se je preložila. Kakšen bo konec bomo svojčas poročali. Občinstvo na svarimo, da naj ostane tudi v sedanjih koruptnih razmerah pošteno ter naj ne zavaja javnih nameščenecv klub volitki beki podkupovanju, ki ima lahko za obe stranki težke posledice.

— **Osa v »Volksstimme«.** Sobotni člančič »Nareja« o naših obojnih solah in njih uredbi, je prinesla tudi dobesedno zadnja »Volksstimme«, glasilo tujakinih socialdemokratov. Podpisan je Osa, kakor v »Nareju«. Tako se vidi, da se sline čede g. Osi in socialdemokratskim (pravzaprav nemorskim) pristancem ob meji po nekdanjih solah — mučnicah za slovensko dečo. Člančič je očitno pisal ali pa inspiriral kak odnušeni učitelj, ki pa je moral biti eksponent Suedmarke in Schulvereina. Zakaj noben učitelj, ki ima le količkaj pojma o soli, ne bi zahteval, da bi se učilo na nižji stopnji samo nemško, na srednji nemško in slovensko, na zgornji pa samo slovensko. Na ta način bi res dobili »klobaso«, na katero bi bil pedagog Osa lahko ponosen.

— **Nad 700 bolnikov** je bilo v mesecu januarju prijavljenih pri okraj. bolnišnici Jagajni, dosedaj največje število. Največ slučajev je influence.

— **Umrl je vpojkoini nadučitelj** g. Anton Hren, star 77 let. Pokojnik je bil vzoren učitelj in idealen rodoljub do svoje visoke starosti. Blag mu spomin!

Celje.

— **Ljudsko vseučilišče v Celju.** V ponedeljek, dne 30. januarja je na celjskem ljudskem vseučilišču predaval okrajni šolski nadzornik g. Ljudevit Černej o pomenu otroških iger. To zanimivo predavanje je bilo namenjeno v prvi vrsti roditeljem. Predavatelj je v svojem predavanju razlagal, kako primerne mladinske igre ne krepijo samo telesnega zdravja, marveč vplivajo na razvoj duševne trisotnosti in na otroško vzgojo sploh. Poslušalci so z zanimanjem sledili izvajanjem gospoda predavatelja. — Prihodnje predavanje bo v ponedeljek 6. februarja bo navadni ur.

— **Mesno gledališče v Celju.** Popravila centralne peči so bila v zadnjih dneh končana. Vsed tega se zopet prične prihodnji teden z rednimi predstavami. Kot prva se igra v abonement v torek, dne 7. februarja velenizantna komedija »Kozarec vode«, ki se v sredo, dne 8. februarja ponovi za izvenabonement.

— **Sodarsko obrt Ivana Mastnaka** v Zagati je od tega prevzel sodar Leopold Krajnc.

— **Narodna čitavnica v Celju** priredi letos na pusti terek veselico.

— **Letni občni zbor podružnice »Jugoslovanske Matice« v Celju** se vrši 14. februarja v mali dvorani Narodnega doma. Spored: 1. Predsednikovo pozdrav. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Volitev novega odbora. 5. Volitev delegatov za pokrajinski zbor. 6. Raznorošnosti.

— **Mesne cene** so v Celju minule dni zopet znatno poskočile. Mesarji pravijo, da so uvedli »ljubljanke cene«. Kilogram govedine stane že 42 kron, svinjsko meso pa že 60 kron kilogram. — Tudi cene moki in drugim življenjskim potrebščinam dnevno narasčajo. Drva stanejo 100 kg že 84 kron.

Ptuj.

— **Društvo stanovanjskih najemnikov** ima v torek, dne 7. februarja 1922 ob 20. uri svojo redno javno sejo v dr. gimnaziji, soba I. razreda. Najemniki, pridite polnoštevilno, ker se bo razpravljalo o važnih najemniških stvareh, zlasti kako priti v okolištanovanjski bedi. Dajala se bodo tudi vsa pojasnila, ki se tičejo najemnikov.

— **Pri zadnjem občnem zboru telovadnega društva »Sokol«** je bil ponovno izvoljen starostom dosedunji starosta dr. profesor Sovrč. Podstarostom dosedanji, za razvoj pujskega Sokola mnogozasluzni načelnik br. dr. Salamun.

— **Delavcem mestne občine** se bodo zaenkrat zvišali vsi prejemki za 50%. Nameščencem se bo izplačal enkratni draginski prispevek, katerega visokost še ni določena.

— **Vsed ovažbe g. dr. Pirkmajerja** zoper gg. Lenarčiča, dr. Jenko-ta, Zelenko-ta in Mikuletića zaradi žaljenja časti so bili pri usni razpravi dne 31. jan. vsi obtoženci popolnoma oproščeni, ker ni bilo niti najmanjšega dokaza, da bi bili oni kdaj kaj zoper ovdaitelja govorili.

— **Seje stanovanjskega občinstva** se vršijo vsak torek od 17. do 19. ure na magistratu v županovi sobi. Stranke, ki hočejo imeti potrebne informacije, naj se zglašijo le v zgoraj določenih urah.

— **Pristojbina za kanalizacijo 1%** se od 1. januarja 1922 ne pobira več.

— **Javno tombolo** v čredi meseca aprila Sokol, za katero se je že nabralo mnogo darov. Čisti dobiček je namenjen v fond za zgradbo Sokolskega doma.

— **Nova trgovina.** Gosp. Milko Senčar, trgovski pomočnik, ob otvoril v Krempljevi ulici, kjer ima svoje lokale »Nabavljalna za mladim blagom. Nabavljalna združba bo še vnaprej tam poslovala.

— **Sportni klub Ptuj** priredi dne 11. febr. t. l. ob 20. uri v prostorih društvenega doma sporno veselico. Obleža promenada. Narodne nože Jurodoš! Vstopnina 20 K za osebo, za družino s 3 osebami pa 50 K. Vstop je dovoljen le povabljenim in po njih vpeljanim gostom.

Sokolstvo.

— **Sokol I.** opozarja članstvo in njemu naklonjeno občinstvo na svoj ples, ki se vrši dne 4. t. m. v dvorani Filharmonične družbe, Kongresni trg. Ne zamudite priletne večere! Zdravo!

— **Sokol v Školin Lok** priredi v nedeljo 5. t. m. ob 20. uri v novem Sokolskem domu plesni venček. Igra godba Dravske divizije. Vstopnina 5 Din. za članstvo, za nečlane 8 Din. Zdravo! Odbor.

Sport in turiztika.

— **Odborova seja taristovskega kluba »Skala«** se vrši v petek, dne 3. februarja ob pol 8. uri zvečer pri Novem Svetu. Pozivljajo se vsi tovariši odborniki k točni in zanesljivi udeležbi.

— **Smučarski odsek taristovskega kluba »Skala«** ima važen sestanek v petek, dne 10. t. m. ob pol osmih zvečer pri Novem Svetu v Prešernovi sobi. Udeležba sestanka je obvezna in potrebna za vse smučarje T. K. S. — tako za one, ki imajo lastne smučiče, so si jih izposodili od kluba, kakor za one, ki so še brez smučič. Pridite vsi, že izvežebani in novinci!

Gledališče in glasha.

— **Na splošno željo ponovi Ižka-kvartar** svoj III. komorni večer v ponedeljek, dne 6. februarja točno ob 8. uri zvečer v dvorani Filharmonične družbe. Izvajali bodo celoten spored, to je Smetanov kvartet »iz moje domovine«, Beethovenov kvartet op. 18 in Dvorakov klavirski kvintet. Priporočam smo, da bo naše občinstvo ravno tako številno posetilo ponovitve komornega večera, za katerega se prodajajo vstopnice od sobote dalje v pisarni Glasbene Matice.

Pokrajina.

— **Iz Čakovca** nam pišejo: v štev. 11 »Jugoslavije« z dne 14. jan. 1922 poročate, da je zaprosila, kakor že poprej vsako leto, le trvdica paromlin seznam uslužbenecv. Seznam je vseboval vse osebe na postaji brez razlike. Nihče ni vplival na trvdiko, ki je iz seznama črtala vse tiste, ki nimajo direktnega opravka z njo in ne samo strojnega oddelka. Na dovolj čitno imenovane trvdice obratuje uprava državne železnice in ne pol leta obstoječi strojni oddelki postaje, vsled česar vsakdo razume ravnanje ravnatelja trvdice, svoječasnega načelnika te postaje. Pripominimo, da seznama ni sestavil postajni načelnik, Nj pa mogel braniti, da sta ga sestavila dva uslužbenca, ker ravno v nasprotnem slučaju bi osobje imelo povod za sumnjenje.

— **Sostanj.** Javni in zasebni uradniki v Šostanju prirede v soboto, dne 4. febr. t. l. v hotelu »Union« plesni venček, pri katerem svira voljaška godba iz Maribora. Čisti dobiček je namenjen revni deci. Posetite to prireditve v najlepšem številu. Vabila se bodo pravočasno odposlala.

Pridobivaite nove naročnike!

Raj je Elsafluid -- to se zna!
Lekarnar Feller -- Stubica!

Vremensko poročilo.

Ljubljana, dne 1. februarja 1922.

Kraj	Ura	Tlak zraka	Term. zraka C	Veter	Oblačnost 0-10	Padevine mm
Ljubljana	7	722.7	0.8	brezvetr.	sneg	34.6
	14	726.0	3.7	sev. vzh.	obl.	
	21	730.5	0.0		megla	
Zagreb	7	749.1	1.0	brezvetr.	sneg	30.0
Beograd	7	749.5	4.0	jug. vzh.	več. obl.	4.0
Dunaj	7	750.8	0.0	sev. zap.	obl.	6.0
Innsbruck	7	754.1	0.3	brezvetr.	dež	2.0
Praha	7	—	—	—	—	—

Opomba: V Ljubljani barometer višji, temperatura nižja.

Dnevne vesti.

— **Za odpravo monopolov na sol** in uživalce so se zavzeli v odseku finančnega odbora poslanci Jugoslovanskega kluba.

— **Tobak že zopet podraži.** Zastopnik uprave državnih monopolov je izjavil v finančnem odseku, da se bodo zopet povzročile cene tobaknih izdelkov. Posledica bo, da se bodo skušali kadilci založiti, trafikam pa bo do nastopa novih cen sploh zmanjkalo blaga.

— **Solidarnost čeških in slovenskih manjšin.** Dunajska občinska svetnica Čeha Machat in Klimeš sta prišla na Koroško, da se dogovorita s slovensko manjšino za skupni nastop. Enaka pogajanja se vrše tudi s Hrvati v Burgenlandu.

— **Zadružni občni zbor trgovcev Slovenije in Hrvatske.** Meseca novembra 1921 je v Št. Juriju ob J. z. osnovala združba z o. z. Dne 26. jan. je imela imenovana združba svoj prvi občni zbor. Ob obilni udeležbi trgovcev iz vseh krajev Slovenije in Hrvatske se je ustanovitev te združbe najtopleje pozdravila. Spoznavši moč, katero vsebuje združenje malih, so se vendar enkrat, in sicer prvič trgovci odločili, iti na delo z združenimi močmi in trdno voljo korakati po poti, ki pelje k blagostanju splošnosti. S tem bo zabranjeno, da bi na račun drugih nekateri zasebniki polnili že itak prepolne žepce.

— **Usmilite se ptic!** Zadnji sneg je vzvel pticem vsvo možnost za preživljanje. Na tisoče teh koristnih živalic gladuje in zmruzeje. Le redki so ljudje, ki bi imeli za revice namiljeno srce v dejanjih. Med temi redkimi je uradništvo in uslužbenici Delavske zavarovalnice in Občega pokojninskega zavoda v Ljubljani. Omenjeno osobje je zbralo med seboj že do 1000 K, s katerimi nakupujejo zrnje za krmilo pticam. Ali bi ne mogli te dobrodošle ljudi tudi drugod posnemati? Posebno šolska vodstva bi lahko mnogo storila. Ni tako revnih staršev, da bi ne dali v ta namen svojim otrokom ponekaj par na teden. In kako lepo vzgojno sredstvo bi se s tem doseglo!

— **V Zagrebu** je umrl od kapl zadet ravnatelj II. realne gimnazije g. Milan Zepić, priznan filolog, ki je sestavil latinsko-hrvatski in grško-hrvatski slovar.

— **Iz orožniških krogov.** Mnogo se je že pisalo v časopisih o bedi v orožništvu, ali vsi spominj in prošnje so trčili ob gluha ušesa. Draginja je od dne do dne večja, a namesto da bi se merodajni krogi pobrigali za zboljšanje gnotnih razmer orožnikov, se istim ne izplača niti ono, kar jim pristaja. Tako so n. pr. bile dnevnice izplačane do sedaj redno pri drugih orožniških brigadah, samo V. orožniška brigada ima v tem oziru nekakšno izjemo in se nam dnevnice niso že celih 5 mesecev izplačale. Kaj je temu vzrok, ne vemo. Slišijo pa se govornice, da je V. orožniška brigada v Ljubljani porabila denar v prvi vrsti za izplačilo dnevnice častnikom in tako vsled primanjkljaja sedaj ne more izplačati dnevnice vošču. Vse je prav; nimamo nič proti temu, ako se izplačajo dnevnice v prvi vrsti častnikom, vendar pa ne sme biti s tem prikrajšano moštvo. Uverjeni smo, da bi gg. častniki z njihovimi plačami lažje čakali na izplačilo dnevnice kot pa moštvo, ki si s svojo bomo plačo ne more še nabaviti niti najpotrebnejših življenjskih potrebščin. Enako je

tudi z obleko. Zagotavljamo se je, da je nova orožniška uniforma že v delu in da bodo tekom nekaj mesecev izgotovljena, vendar pa ni do danes od nje ne duha ne sluha. Skladišča so prazna, in orožniki hodijo že v tako razcapani obleki, da se opravičeno sramujejo srečati poštenega človeka na cesti. Ni čuda torej, da se pri takšnih razmerah širi nezadovoljstvo v orožništvu in da si mn

Michél Zevaco:

"NOSTRADAMUS."

»Obtoženi ste razžaljenja veličanstva... imate li kaj izjaviti?«

Royal de Beaufrevers se je vzravnil; njegov obraz se je pokrnil z mrklo trpkostjo.

»Vse je res,« je zarohnel. Priznam! Na vsa usta povem — vpričo vsega Pariza, če je potreba! Toda ko se razve, zakaj sem na borišču pri Bastilji sv. Antona —

»Tiše!« ga je prekinil poverjenik.

»Govorite tiše!«

»zakaj sem nameril kopje v kralja Henrija —

»Mož je zblaznel!« je rekel poverjenik, obrnivši se k svojemu pisarju.

Pisar je dvignil oči proti stropu, zategnil usta navzdol in zmajal z glavo; izrazil je s tem svoje sočutje do jetnikove blaznosti, je pomočil pero v roženi črnini, ki ga je imel za pasom.

»Prijatelj,« je povzel uradnik, »kdo govori o tem! Bodite pametni!...«

»Tedad nisem obtožen kraljemorstva?«

»Očetomorstva!« je trepetaje poravnal sam pri sebi.

»Kraljemorstva? Nikarite ne izgubljajte glave že zdaj! Tisti, ki je... lahko rečem, po nerodnosti sunil njegovo veličanstvo s kopjem, je gospod de Montgomeri; stvar je že s tem očitno dokazana, ker je vril kapetan v obupu nad svojo srečo izginil brez sledu...«

Royal je strmel poslušal to govorjenje. Ni ga razumel!... Kje naj bi se mu bilo sanjalo, da Katarina de Medicis iz političnih razlogov noče dopustiti sumnje o kakem nameravanem umoru! Pariz je moral ostati za vsako ceno prepričan, da se je zgodila nesreča...

»Vraga, vraga!« je nadaljeval poverjenik z neizpremenjeno tihim glasom. »kako se vam mudi, prijatelj! Ako bi bili obtoženi kraljemorstva, bi vam odsekali desno roko in izruvali jezik, nazadnje pa bi vas raztrgali s konji na štiri kose...«

Jetnik ni trenil z očmi; strmel je predse, kakor bi sanjaril...

»Razžaljenje veličanstva, ne več in ne manj! Že to je dovolj koščljivo. Pravzaprav bi vas morali obesiti!... Le kraljičini milosti gre zahvala, da boste samo obglavljeni, kakor kak plemenitaš!...«

Zarek veselja je blisnil v Royalovem očesu. Obglavljenje s sekuro se mu je zdelo manj sramotno od obešenja — in po takratnih pojmih je bilo res tako.

»In Floriza,« je pomislil, »ne bo videla mojega trupla nihati na vesalih...«

»Obtoženi ste razžaljenja veličanstva,« je povzel uradnik. »To se pravi, da ste zvalili njegovo veličanstvo v neko hišo v Kalandrski ulici, kjer ste ga imeli ujetega in ste mu celo grozili... Le kraljeva hladnokrvnost in pogum sta omogočila njegovo rešitev. Kaj imate pripomniti?«

Jetnik je kimal na vsa vprašanja. Priznal je, karkoli so hoteli. Poverjenik je bil tako zadovoljen s »prijateljevo« ustrežljivostjo, da bi mu bil pri slovesu najrajši stisnil roko.

Nihče drugi ni več posetil Royala de Beaufreversa v njegovi celici. On pa je vendar čakal... Z obupnim gnevom je upiral poglede v vrata, kdaj vstopi Roncherolles!

»To mu povem, pošteniaku velikemu profosu, ki ga je sama posebej ljuba krepost, čast in zvestoba! Povem mu, da sem ga rešil sramote, ko sem iztrgal njegovo dete Rolandu de Saint-Andréju! Da sem tvegal svoje življenje in podrl kralja v viteškem boju zato, ker je stregel njemu po očelovski časti! Da sem potegnil Henrija z lestvice, po kateri je hotel splezati k njegovi hčeri! Povem mu tudi, da bi se bil v Montgomerijevem šotoru s svojimi štirimi tovariši lahko otelepl vseh njegovih bovičev; le njega mi je trebalo ubiti, pa bi se bil otelepl... A prizanesel sem mu, ker sem v njem spoštoval Florizinega očeta!...«

Toda Roncherollesa ni bilo! — Upehan, izmučen, razjarjen od pričakovanja smrti, se je vrgel Royal katerikrat na posteljo in zahropel: »Floriza mi je rekla, da umre z menoj, če jaz poginem!... Kaj dela zdaj?... Kakšne so njene misli?... Je li še vedno prepričana, da je moje početje strašno?... Ali me je morda pozabila?... O mati, mati! Zakaj te ni pri meni, da bi tolažila svojega otroka?...«

Nečemu se je čudil, in po pravici: strašna misel, da je morilec svojega očeta, ki mu je izprva tolikanj težila srce, se je oglašala čedalje redkeje. Le v dolgih presledkih je vstajala pred njim Henrijeva slika. In kadar se je zagledal vanjo, se vzlic Nostradamovemu zatrdilo ni mogel pripraviti, da bi bil rekel: »Moj oče!«

Nazadnje mu je drugoval le še dvoje ljubljenih obrazov se je sklanjalo k njemu kakor dvoje angelov, ki so jima v nebesih naročili, naj ga spremita prav do vzožja krvniškega odra: Floriza in Marija Croixmartska!... Njegova nevesta!... Njegova mati!...

Deveto noč so prišli stražarji ponj ter ga odvedli po mnogih stopnicah in dolgih hodnikih v veliko pritlično dvorano Gradiča. Bila je polna vojnikov. Jetnik je bil neoborožen; roke je imel trdno zvezane za hrbtom. Vojniki so bili oboroženi do zob. Ko pa se je pojavil sredi njih ter krenil trdno po dolgi dvorani, so se odmikali trepetaje in plašno stiskali bodala, in dolgo mrmanje je zavrhlo od ust do ust: »Royal de Beaufrevers!...«

V ozadju je bil oder, na katerem je sedelo sedem svečanov, črno oblečenih mož. Eden izmed njih je jel izpraševati jetnika, ki je odgovarjal na vsa vprašanja »da«. Drugi je govoril četrte ure v učenih pravnih izrazih. Nato so imeli vsi skupaj tiho posvetovanje. In končno je eden prečital nekakšno listino, ki bi slovela v pametnem jeziku takole:

»Royal de Beaufrevers je spoznan krivim razžaljenja veličanstva. Obsojen je, da mu krvnik odseka glavo na Grevskem trgu. Sodba se izvrši jutrišnjem ob devetih zjutraj.«

Royalu de Beaufreversu je ostalo po tej obsodbi še trideset in šest ur življenja...

II.

Jaques d'Albon de Saint André.

Povedali smo, da ni takrat, ko je dobil Henri II. svojo smrtno rano, nihče potočil odkritosrčne solze, razen Marije Stuartove, ki ni dolgovala kralju ničesar, ter dvornega norca Brusqueta, kateremu je kralj dolgoval tiste redke ure nedolžnega veselja, ki jih je preživel na zemlji.

A vendar je bil nekdo navzoč, ki je imel od kralja vse svoje časti in bogastva in bi bil moral prelivati krvave solze, če je kedaj na svetu plakala hvaležnost. Ta človek je bil Jacques d'Albon grof Saint-André, maršal francoski. Najdražji ljubljenec kralja Henrija!

Dočim je klečal pri ranjencu mojster Ambrož Paré ter preiskoval poškodbo, je ohranil Saint-André tisti neprodorni obraz, za katerim skrivajo vsi spretni dvorjani svoje prave misli in čustva. Ko pa je ranecelnik vstal in so zagnali krik, da kralj umira, se je zazdelo tudi Saint-An-

dréju, da se maje zemlja pod njegovimi nogami.

V sodavnih dneh je bil maršal izmed najbolj vneših privržencev in petolizcev Diane Poitierske. Poniževal je Katarino de Medicis, kolikokrat je zahteval njegov kredit — to se pravi, malone sleherni dan. A v tem trenutku, ko so vsi pogledi sledili ranjencu, ki so ga položali na nosilnico, da bi ga prenesli v Louvre, je Saint-André uprl oči v kraljico. Bil je drzen igralec in se ni hotel kar tako odreči igri. Katarini je bilo treba le migniti, pa bi se bil splazil k nji po trebuhu in postal na mestu njen najzvestejši pristaš.

Ko je nosilnica, oprta na ramena prvih veljakov kraljevskega dvora, izginila s pozorišča, je Katarina pogledala okoli sebe, da bi spoznala prijatelje in sovražnike ter pokazala že v prvem hipu svojo regentsko oblast; zakaj dasi je bil prestolonaslednik že dopolnil zakonito starost, je vendar vsakdo vedel, da bo vladala mati namestu njega.

»Gospoda,« je dejala, »spremite me v Louvre, da skličemo tam državni svet. Vi pa, gospod maršal, čakajte mojih ukazov v svojem dvorcu.«

(Dalje prihodnjic.)

Proda se:

3 JOHE VELIKA BUKOVA HOSTA, je v Rečici pri Laškem tik okrajne ceste za posekati. Les bi se dal najbolje porabiti za žganje oglja. Pojasnila daje priložiti odgovorne znamko Obrtniško društvo v Laškem. 200

DVA OGLEDALA, ornament stekli 125 x 65 cm. Kje, pove uprava »Jugoslavija«. 183

DOBRO OHRANJENO POHISTVO, Gledališka ulica 10/1, desno. 195

2 NOVE OBLEKE, 2 ŽAKETA, 1 ČRNE HLAČE, 1 ŠPORTNA OBLEKA, Sv. Petra cesta 16/1. 193

MLEKARSKO ORODJE, v dobrem stanju. Cena po dogovoru. Alojz Dremelj, Malu vas 3, pošta Grosuplje. 192

NA PRODAJ IMAM DOBRO OHRANJEN STROJ ZA DELJENJE TESTA

(namreč za žemlje a 25 kosov) na vpogled in cena pri Klemenčiču. Mokronog. Dolenjsko.

ENONADSTROPNA HIŠA V CELJU, sredi mesta, cena 50.000 Dinarjev. Kupci naj pismeno ali ustmeno vprašajo pri I. Kavčič, Celje hekskotala ul. 6. 180

VEČ STO HEKSTOLITROV PRVOVRSTNEGA VINA, se proda. Rudolf Hakner, Sv. Petar, Orehovac, kot Krleževca. 188

Službe:

DVA ALI TRI POPOLNOMA ZURJENE MIZARJE,

ki so zmogni voditi posamezne oddelke tovarne, sprejemem. Istotam se sprejme tudi spreten risar za umetna mizarstva in stavbena dela. Ponudbe pod št. 201 na upravnistvo tega lista. 201

OPEKARSKI MOJSTER

k več delavcem, več ročnega izdelovanja opeke v navadni peči (Feldofen), se sprejme. Ponudbe naj se vpošljejo na naslov: »Nova Nada«, d. d. rad. podjetje v Globokem pri Brežicah. 199

HLAPEC,

pošten in zanesljiv, se sprejme na večje posetvo blizu Ljubljane. Plača po dogovoru. Pismene ponudbe na upravnistvo pod »Zanesljiv št. 197« na upravo lista. 197

SODAR,

pošten in zanesljiv, ki bi pomagal tudi v kleti, se sprejme. Pismene ponudbe pod »Pošten št. 196« na upravo lista. 196

DOBER KONJSKI HLAPEC

se takoj sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. Plača po dogovoru. Naslov se izve v upravnistvo našega lista. 194

VDOVA PO VIŠJEM URADNIKU

z dvema deklicama (9 in 11 let) išče inteligentno, značajno, samostojno gospo v svrhu skupnega gospodinjstva in življenja. Ponudbe pod »Prijateljica otrok« na upravo lista. 202

Razno:

SAMO KRATEK ČAS

(radi preselitve) mlinska sita po znižanih cenah razpošilja. Proda se tudi knjižnica čez 1000 knjig, večina nemških. J. Dolinar, Svoje, Medvode. 659

KOMPANJONA

v svrhu eksporta, iščem. Potreben kapital 160.000 do 200.000 kron. Tedensko 40.000 do 50.000 kron čistega dobička. Ponudbe pod »Kompanjone« na upravo »Jugoslavija«. 191

Zenitne ponudbe:

KORESPONDENCE.

Kdor hoče kaj zanimivega doživeti, naj piše na upravo »Jugoslavija« pod šifro: »Blond«, brunette« in »črna«. 169

Zora Mohar

Ludvik Kranec

poročena

Ljubljana 2. II. 1922 Ljubljana

Potrži globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš ljubljani soprog, oče, brat, tast, ded in praded

JOŽEF TOMC

bivši strojarski mojster

danes ob 21. uri po kratki mučni bolezni, previden s svetotajstvi, v 82 letu starosti, mirno preminul.

Pogreb rajnika bo iz hiše žalosti, Zrinjskega cesta št. 5, na Svečnico ob pol 5. uri popoldne na pokopališče k sv. Križu, V Ljubljani, dne 31. januarja 1922.

Žalujejoč rodobine: Tomc, Tominc in Turk.

VIZITKE, KUVERTE in PISEMSKI PAPIR S FIRMO, TABELE, PROSPEKTE, LE-TAKE, LEPAKE in vsakovrstne druge tiskovine izvršuje lično in poceni

ZVEZNA TISKARNA LJUBLJANA, WOLFOVA ULICA 1.

Naročila sprejema tudi uprava »Jugoslavije« in njene podružnice v Celju, Mariboru in Ptujju.

Zastopstvo

slovenskih podjetij za Hrvatsko, Bosno, Dalmacijo in Srbijo prevzame zagrebška agentura, ki deluje že nad deset let ter je dobro upeljana. Potuje z lastnim avtomobilom. — Ponudbe na upravo lista pod »ZASTOPSTVO«.

POZORI

POZORI

V Ljubljani se takoj proda

TOVARNNA brez inventarja

s stanovanjem, pisarno, modernimi delavnicami, dvoriščem, kanalizacijo etc. — Vprašanja pod: »TOVARNA 2000 m²«, poštno ležeče Ljubljana.

Potrži globoke žalosti naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš dobri oče, oziroma soprog, sin, brat, stric, tast, gospod

RAJKO MARENCIC

trgovec in posestnik, občinski svetovalec v Kranju, predsednik »Hranilnice in posojilnice« in »Tiskovnega društva« L. t. d.

danes v torek, 31. januarja ob 10. uri po kratki, mučni bolezni v 41. letu starosti izdihnil svojo blago dušo. Pogreb bode na Svečnico ob štirih popoldne v Kranju.

Sveta maša zadušnica bode v petek, 3. februarja ob 8. uri v župni cerkvi v Kranju.

Dragega pokojnika priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

V Kranju, dne 31. januarja 1922.

Mar. Marencič roj. Aljančič, Rajko, Janko, Marija, soproga, oči.

Marija Marencič, mati.

Albina Leskovec, sestra.

Franc Leskovec, svak.

Frauci, Stanko, Albina, Merica, Joško, Hedica, sestranec.

Jerica Aljančič, teta.